

Документът е актуален към 01.03.2018 г. и е публикуван за целите на предоставяне на информация за националните разпоредби от пруденциално естество съгласно чл. 1, пар. 2 от Регламент № 643/2014 г.

НАРЕДБА № 31 от 2.08.2006 г. за условията и реда за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актюер, за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, както и за формата на актюерската заверка, формата и съдържанието на актюерския доклад и на справките по Кодекса за застраховането, които отговорният актюер заверява (Загл. изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.)

Приета с Решение № 62-Н от 2.08.2006 г. на Комисията за финансов надзор, обн., ДВ, бр. 71 от 1.09.2006 г., изм. и доп., бр. 51 от 3.06.2008 г., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 9.09.2013 г., бр. 54 от 1.07.2014 г., изм., бр. 38 от 20.05.2016 г., в сила от 20.05.2016 г., бр. 6 от 19.01.2017 г., в сила от 19.01.2017 г.

**Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

Чл. 1. (1) С наредбата се уреждат условията и редът за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актюер от Комисията за финансов надзор, наричана по-нататък "комисията".

(2) С наредбата се определят и изискванията за покрит хорариум по висша математика.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.) По реда на наредбата се признава и правоспособността на отговорен актюер в областта на застраховането, придобита извън Република България, както и правоспособността на отговорен актюер в областта на допълнителното пенсионно осигуряване, придобита в държава членка.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.) С наредбата се определят формата на актюерската заверка и формата и съдържанието на актюерския доклад и на справките, които отговорният актюер заверява съгласно изискванията на Кодекса за застраховането (КЗ).

Чл. 2. Правоспособността на отговорния актюер може да бъде:

1. (изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.) пълна - когато обхваща правоспособност едновременно в областта на застраховането и допълнителното пенсионно осигуряване;

2. (изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.) частична - когато обхваща правоспособност в една или няколко от областите общо застраховане, животозастраховане и допълнително пенсионно осигуряване.

Чл. 3. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.) Лицата, които искат да им бъде призната правоспособност на отговорен актюер, полагат изпит пред изпитна комисия, определена от комисията, или пред професионална организация на актюерите.

(2) (Нова – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) Изпитът пред комисията се състои от базов модул и три специализирани модула – "Животозастраховане", "Рискови модели и общо застраховане" и "Пенсионно осигуряване". Изпитните модули могат да бъдат положени поотделно или в комбинация един с друг – по избор на заявителя, като се допуска явяване на специализиран модул само заедно с базовия модул или в случаите по чл. 12а, ал. 3 или 4.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2008 г., изм., бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г., предишна ал. 2, бр. 54 от 2014 г.) Изискването за успешно положен изпит по ал. 1 за признаване на правоспособност на отговорен актюер в областта на застраховането не се прилага, когато лицето има правоспособност на отговорен актюер, придобита извън Република България и призната от комисията по реда на глава трета.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2008 г., предишна ал. 3, бр. 54 от 2014 г.) Изискването за успешно положен изпит по ал. 1 за признаване на правоспособност на отговорен актюер в областта на допълнителното пенсионно осигуряване не се прилага, когато лицето има правоспособност на отговорен актюер, придобита в държава членка и призната от комисията по реда на глава трета.

Глава втора

ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТА И ПРИЗНАВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ НА ОТГОВОРЕН АКТЮЕР

Раздел I

Допускане до изпит пред комисията

(Загл. доп. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.)

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2008 г., бр. 54 от 2014 г.) За допускане до изпит пред комисията се подава заявление по образец, утвърден от комисията. В заявлението се посочват и модулите на изпита, които лицето желае да положи. В случай че не е положен успешно базов модул, не могат да се посочват само специализирани модули.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат:

1. свидетелство за съдимост;

2. декларация, че лицето не е било през последните 3 години преди определената от съда начална дата на неплатежоспособността член на управителен или контролен орган или неограничено отговорен съдружник в дружество, за което е открито производство по несъстоятелност, или в прекратено поради несъстоятелност дружество, ако са останали неудовлетворени кредитори;

3. декларация, че лицето не е обявявано в несъстоятелност и не се намира в производство по несъстоятелност;

4. декларация, че лицето не е лишено от право да заема материалноотговорна длъжност;

5. (изм. – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) нотариално заверен препис от диплома за завършено висше образование с присъдена образователно-квалификационна степен "магистър" или

образователна и научна степен "доктор" с покрит хорариум по висша математика съгласно ал. 4;

б. доказателства, че лицето има поне тригодишен опит като актюер на застраховател, презастраховател, здравноосигурително дружество, пенсионноосигурително дружество, в органи, осъществяващи надзор върху дейността на тези лица, или като хабилитиран преподавател по застраховане или актюерство, или като актюер в национална осигурителна институция.

(3) (Нова – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) Когато заявителят е допускан до изпит за признаване на правоспособност на отговорен актюер, към заявлението се прилагат само документите по ал. 2, т. 1 – 4. В този случай в заявлението се посочват номерът и датата на решението, с което заявителят е бил допуснат до изпит.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) Необходимият хорариум по висша математика е:

1. не по-малко от 120 академични часа лекции по висша математика, или
2. не по-малко от 60 академични часа лекции по статистика или застрахователна математика, заедно или поотделно, и не по-малко от 60 академични часа лекции по висша математика.

(5) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., предишна ал. 4, бр. 54 от 2014 г.) Заявления по ал. 1 се подават в едномесечен срок от датата на оповестяване на решението по чл. 10, ал. 1 на електронната страница на комисията в интернет. Заявления, подадени извън посочения срок, не се разглеждат.

Чл. 5. Комисията може да изиска и други данни и документи, ако са необходими за вземане на решение за допускане до изпит.

Чл. 6. Комисията отказва допускането до изпит, ако:

1. заявителят е бил осъждан за умишлено престъпление от общ характер;
2. (изм. – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) заявителят няма завършено висше образование по чл. 4, ал. 2, т. 5 или не е покрил хорариума по висша математика съгласно чл. 4, ал. 4;
3. декларациите, представени от заявителя, не удостоверяват съответните обстоятелства по чл. 4, ал. 2, т. 2 - 4, изисквани от закона за признаване на правоспособност на отговорен актюер;
4. доказателствата по чл. 4, ал. 2, т. 6 не удостоверяват професионалния опит, изискван от закона за признаване на правоспособност на отговорен актюер;
5. установи, че заявителят е представил неверни данни или документи с невярно съдържание;
6. (нова – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) не са спазени изискванията на чл. 12а, ал. 3;
7. (нова – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) не е представен някой от документите по чл. 4, ал. 2 или по чл. 5.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.) Комисията се произнася по заявлението за допускане до изпит в 14-дневен срок от подаването му, а когато са били поискани допълнителни данни и документи - в 7-дневен срок от получаването им.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Лицата, които са допуснати до изпит за признаване на правоспособност на отговорен актюер, в 7-дневен срок от получаване на решението по ал. 1 заплащат съответната такса съгласно тарифата по чл. 27, ал. 2 от Закона за Комисията за финансов надзор (ЗКФН).

Раздел II

Изпит пред комисията **(Загл. доп. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.)**

Чл. 8. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Провеждането на изпит за признаване на правоспособност на отговорен актюер се организира от комисията не по-малко от веднъж на две години.

(2) Изпитът може да се провежда на части в два или повече последователни дни.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Право да се явят на изпит имат лицата, които са допуснати до изпита по реда на раздел I и са заплатили съответната такса съгласно тарифата по чл. 27, ал. 2 ЗКФН.

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Комисията публикува изискванията относно тематичния обхват на изпита, реда за неговото провеждане, както и правилата за оценяване в официалния си бюлетин не по-късно от 3 месеца преди датата на изпита, съответно преди първата дата на изпита - когато изпитът се провежда на части. Тези обстоятелства се оповестяват и на електронната страница на комисията в Интернет, както и по друг подходящ начин.

Чл. 10. (1) (Доп. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Комисията насрочва с решение датата, съответно датите, за провеждане на изпита.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Комисията оповестява решението по ал. 1 и датата, съответно датите, за провеждане на изпита в официалния си бюлетин, както и чрез поставяне на съобщение на специално определено за целта място в сградата на комисията. Последното обстоятелство се удостоверява с протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на председателя на комисията. Оповестяване на решението по ал. 1 и датата, съответно датите, за провеждане на изпита се извършва и на електронната страница на комисията в Интернет или по друг подходящ начин.

Чл. 11. (1) Изпитът се провежда от изпитна комисия в състав най-малко от трима членове. Редът за работата и съставът на изпитната комисия се определят с решение на комисията.

(2) Изпитът е писмен и анонимен.

Чл. 12. (1) Резултатите от изпита се оформят в протокол с оценка съгласно правилата за оценяване. Протоколът се подписва от всички членове на изпитната комисия. Оценките са окончателни и не подлежат на преразглеждане.

(2) Резултатите от изпита се оповестяват по реда на чл. 10, ал. 2 в 14-дневен срок от датата на провеждане на изпита, съответно от последната дата на провеждане на изпита - когато изпитът се провежда на части.

(3) В срок 5 работни дни от обявяването на резултатите по ал. 1 лицата, които не са преминали успешно изпита за признаване на правоспособност на отговорен актюер, могат да отправят до комисията искане да се запознаят с резултатите от проверката на писмената си работа.

(4) Запознаването с резултатите от проверката на писмената си работа лицата извършват лично в присъствието на член на изпитната комисия и длъжностно лице от администрацията на комисията, определено със заповед на председателя на комисията.

Раздел III

Признаване на правоспособност на отговорен актюер,

положил успешно изпит пред комисията (Загл. доп. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.)

Чл. 12а. (Нов – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) (1) За признаване на пълна правоспособност на отговорен актюер е необходимо кандидатът да е издържал успешно четирите модула на изпита, посочени в чл. 3, ал. 2.

(2) За признаване на частична правоспособност на отговорен актюер е необходимо кандидатът да е издържал успешно базовия модул на изпита и поне един от специализираните модули, посочени в чл. 3, ал. 2.

(3) При успешно полагане само на базовия модул на изпита кандидатът може да се яви на един или повече от специализираните модули за признаване на частична или пълна правоспособност не по-късно от следващото провеждане на изпит по реда на чл. 8, ал. 1.

(4) При призната частична правоспособност лицето, което иска да му бъде призната пълна правоспособност на отговорен актюер или правоспособност и в друга област, може да се яви на избраните модули при всяко провеждане на изпит по реда на чл. 8, ал. 1.

Чл. 13. (1) Комисията признава правоспособността на отговорен актюер на лицата, които са положили успешно изпита по раздел II, в 14-дневен срок от обявяването на резултатите по чл. 12, ал. 1.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Комисията вписва служебно в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 13 ЗКФН лицата с призната правоспособност на отговорен актюер в 7-дневен срок от представянето на документ, удостоверяващ внасянето на дължимата такса за издаване на сертификат съгласно тарифата по чл. 27, ал. 2 ЗКФН.

Раздел IIIа

(Нов - ДВ, бр. 51 от 2008 г.)

Признаване на правоспособност на отговорен актюер, положил успешно изпит пред професионална организация на актюерите

Чл. 13а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2008 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.) Изпит за придобиване на правоспособност на отговорен актюер в Република България по смисъла на чл. 95, ал. 2, т. 7 от Кодекса за застраховането и чл. 122и, ал. 2, т. 7 от Кодекса за социално осигуряване може да организира и професионална организация на актюерите, която е юридическо лице с нестопанска цел, регистрирано в Република България и е пълноправен член на създадената през 1895 г. Международна актюерска организация, със седалище в Канада.

(2) При провеждане на изпит по ал. 1 професионалната организация на актюерите уведомява комисията за условията, при които се провежда изпитът, вкл. за тематичния обхват на изпита, реда за неговото провеждане, както и за правилата за оценяване.

(3) Уведомяването по ал. 2 се извършва не по-късно от четири месеца преди датата на започване на изпитната програма. Комисията може в двумесечен срок от уведомяването

да даде задължителни указания за извършването на промени в представените документи и условията, при които се провежда изпитът, ако прецени, че те не съответстват на тези по чл. 9, по отношение на:

1. тематичния обхват на изпита;
2. гаранциите за коректното провеждане на изпита;
3. критериите за оценка и минималното ниво на оценка за признаване на успешно положен изпит.

(4) В случаите по ал. 1 комисията определя един или повече представители, които присъстват при провеждането на изпит, организиран от професионалната организация на актьорите, и съставят подробен доклад до комисията за съответствието на изпита с документите по ал. 2 и 3. Представителите на комисията имат право на достъп до всички документи, свързани с кандидатите, изпита и неговото провеждане.

(5) Професионалната организация на актьорите уведомява комисията:

1. всяка година за планираните изпитни сесии през следващата година;
2. за мястото и деня на провеждане на всеки изпит и ги обявява на електронната си страница в интернет в срок не по-кратък от две седмици преди определената дата за провеждане на изпита.

(6) Професионалната организация на актьорите предоставя на комисията списък на лицата, положили успешно изпит за придобиване на правоспособност на отговорен актьор, два пъти годишно към 30 юни и към 31 декември на съответната година.

Чл. 13б. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2008 г.) (1) За признаване на правоспособност на отговорен актьор лицата, положили успешно изпит по реда на чл. 13а, подават в комисията заявление по образец, утвърден от комисията, към което прилагат:

1. документите по чл. 4, ал. 2;
2. документ, удостоверяващ успешно положен изпит пред професионална организация на актьорите по чл. 13а.

(2) Комисията може да изиска и други данни и документи, ако са необходими за вземане на решение за признаване на правоспособност на отговорен актьор.

Чл. 13в. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2008 г.) Комисията отказва признаването на правоспособност, ако:

1. (изм. – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) са налице основанията по чл. 6, т. 1 – 5;
2. (изм. – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) не е представен някой от документите по чл. 13б;
3. се установи, че професионалната организация на актьорите, издала документа по чл. 13б, ал. 1, т. 2, не отговаря на изискванията на тази наредба;
4. изпитът пред професионалната организация на актьорите не е проведен в съответствие с чл. 13а.

Чл. 13г. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2008 г.) (1) Комисията се произнася по заявлението за признаване на правоспособност на отговорен актьор в едномесечен срок от подаването му, а когато са били поискани допълнителни данни и документи - в 7-дневен срок от получаването им.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Комисията вписва служебно в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 13 ЗКФН лицата с призната правоспособност на отговорен актьор в 7-дневен срок от представянето на документ, удостоверяващ внасянето на дължимата такса за издаване на сертификат съгласно тарифата по чл. 27, ал. 2 ЗКФН.

Раздел IV

Сертификат

Чл. 14. (1) Лицата с призната от комисията правоспособност на отговорен актюер получават сертификат, издаден от комисията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) В едномесечен срок от получаване на решението по чл. 13, ал. 1, чл. 13г, ал. 1 или чл. 18, ал. 1 лицата с призната от комисията правоспособност заплащат такса за издаване на сертификат съгласно тарифата по чл. 27, ал. 2 ЗКФН. Сертификатът се издава на хартиен носител по образец, одобрен от комисията, в 14-дневен срок от представяне на документ, удостоверяващ внасянето на дължимата такса.

(3) Дубликат на сертификата се издава от председателя по молба на заинтересуваното лице, ако сертификатът е откраднат, загубен, повреден или унищожен. При получаване на дубликата лицето връща оригинала на сертификата, ако той е на негово разположение.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.).

Глава трета

ПРИЗНАВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ, ПРИДОБИТА ИЗВЪН РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Чл. 15. (1) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.) Лицата, които имат правоспособност на отговорен актюер в областта на общото застраховане и/или животозастраховането, придобита извън Република България, или правоспособност на отговорен актюер в областта на допълнителното пенсионно осигуряване, придобита в държава членка, и удостоверена с издаден от компетентен орган или друга организация в държава извън Република България, съответно в държава членка, документ за правоспособност, диплом или друг сертификат, подават заявление за признаването ѝ в комисията по утвърден от нея образец. В заявлението се посочва и обхватът, за който лицето иска да му бъде призната правоспособност на отговорен актюер.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Към заявлението за признаване на придобита правоспособност на отговорен актюер в държава членка се прилагат:

1. документите по чл. 4, ал. 2;
2. нотариално заверен препис на документ за призната правоспособност, диплом или друг сертификат, който удостоверява признатата правоспособност на отговорен актюер;
3. информация за компетентния орган или организацията, издали документа, удостоверяващ призната правоспособност;
4. (изм. – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) информация за други данни, условия или ограничения, свързани с признатата правоспособност, невключени в документа по т. 2, или декларация, че не са налице такива данни, условия или ограничения;
5. декларация за истинността на посочените от лицата данни и за това, че им е известна наказателната отговорност за представяне на неверни данни, която се носи по Наказателния кодекс на Република България.

(3) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Към заявлението за признаване на придобита правоспособност на отговорен актюер в държава, която не е членка на Европейския съюз или Европейското икономическо пространство, се прилагат документите по ал. 2, както и информация за реда, по който на лицето му е била призната

правоспособност.

Чл. 16. Комисията може да изиска и други данни и документи, ако са необходими, за вземане на решение за признаване на правоспособност на отговорен актюер.

Чл. 17. Комисията отказва признаването на правоспособност, ако:

1. (изм. – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) са налице основанията по чл. 6, т. 1 – 5;

2. установи съществено различие между обхвата на правоспособността, за която се иска признаване, и изискванията относно тематичния обхват на изпита за признаване на правоспособност на отговорен актюер;

3. установи, че органът или организацията, издали документа за признаване на правоспособността, не разполага с необходимата компетентност за признаване на тази правоспособност;

4. е налице друго условие или ограничение, поради което придобитата правоспособност не може да бъде призната;

5. (нова – ДВ, бр. 54 от 2014 г.) не е представен някой от документите по чл. 15, ал. 2 или 3 или по чл. 16.

Чл. 18. (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.) Комисията се произнася по заявлението за признаване на придобитата правоспособност в едномесечен срок от подаването му, а когато са били поискани допълнителни данни и документи - в 7-дневен срок от получаването им.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.) Комисията вписва служебно в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 13 ЗКФН лицата с призната правоспособност на отговорен актюер в 7-дневен срок от представянето на документ, удостоверяващ внасянето на дължимата такса за издаване на сертификат съгласно тарифата по чл. 27, ал. 2 ЗКФН.

Чл. 19. Лицата, на които е призната правоспособността, придобита извън Република България, съответно в държава членка, получават сертификат, издаден от председателя на комисията. Разпоредбите по чл. 14 се прилагат съответно.

Чл. 20. Лицата, на които е било отказано признаване на правоспособност по реда на тази глава, не могат да кандидатстват повторно за признаване на правоспособност със същия обхват, освен ако не представят нови документи по чл. 15.

Глава четвърта

ФОРМА И СЪДЪРЖАНИЕ НА АКТЮЕРСКИЯ ДОКЛАД И НА СПРАВКИТЕ ПО КЗ, КОИТО ОТГОВОРНИЯТ АКТЮЕР ЗАВЕРЯВА. ФОРМА НА АКТЮЕРСКАТА ЗАВЕРКА

(Загл. изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.)

Чл. 21. (1) Актюерският доклад по чл. 97, ал. 2, т. 2 КЗ е с форма и съдържание съгласно приложение № 1.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.).

Чл. 22. (1) Отговорният актюер на застрахователя, извършващ дейност по животозастраховане, изготвя и заверява следните справки:

1. годишна справка № ГА. 1.1: Технически резерви към 31 декември на съответната година (I част);

2. годишна справка № ГА. 1.2: Технически резерви към 31 декември на съответната година (II част);

3. годишна справка № ГА 1.3: Граница на платежоспособност към 31 декември на съответната година;

4. тримесечна справка № ТА. 1.1: Технически резерви към края на всяко тримесечие на съответната година (I част);

5. тримесечна справка № ТА. 1.2: Технически резерви към края на всяко тримесечие на съответната година (II част).

(2) Отговорният актюер на застраховател, който извършва дейност по общо застраховане, изготвя и заверява следните справки:

1. годишна справка № ГБ. 1.1: Резерв за предстоящи плащания към 31 декември на съответната година;

2. годишна справка № ГБ. 1.2: Технически резерви към 31 декември на съответната година;

3. годишна справка № ГБ 1.3: Граница на платежоспособност към 31 декември на съответната година;

4. тримесечна справка № ТБ. 1: Технически резерви от 1 януари до края на всяко тримесечие на съответната година.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.).

(4) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г., бр. 6 от 2017 г., в сила от 19.01.2017 г.) Справките по ал. 1 и 2 се изготвят и представят в комисията съгласно изискванията на Наредба № 53 от 2016 г. за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд (ДВ, бр. 6 от 2017 г.).

Чл. 23. (1) Актюерската заверка се полага в долния край на страницата, съдържаща съответната справка, под формата на изрично писмено и собственоръчно подписано изявление на отговорния актюер, в което се посочва, че образуваните технически резерви са достатъчни, съответно, че границата на платежоспособност е правилно изчислена.

(2) Когато съобразно изискванията за коректно използване на актюерските методи в практиката отговорният актюер счита, че образуваните технически резерви не са достатъчни или че границата на платежоспособност не е коректно изчислена, той е длъжен да завери съответната справка с резерви, като даде мотиви за даденото становище и посочи точните размери на техническите резерви, съответно на границата на платежоспособност.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.) "Компетентен орган на държава извън Република България, съответно на държава членка" е държавен орган или организация, признати съгласно законодателството на съответната държава или от държавни органи, изрично оправомощени за тази цел с нормативен акт. Такива органи не могат да бъдат застрахователи, презастрахователи или пенсионноосигурителни дружества.

2. "Организация в държава извън Република България, съответно в държава членка" е юридическо лице, оправомощено с нормативен акт или с международен договор да издава дипломи, сертификати или други документи за правоспособност на отговорен актюер.

3. "Общо застраховане" обхваща видовете застраховки по раздел II от приложение № 1 към КЗ.

4. "Животозастраховане" обхваща видовете застраховки по раздел I от приложение № 1 към КЗ.

§ 2. (1) Заявленията за допускане до изпит по чл. 4, ал. 1 и за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, по чл. 15, ал. 1 се попълват на български език.

(2) Документите, които се изискват по реда на наредбата и които са издадени на език, различен от българския, трябва да бъдат преведени на български език и легализирани в съответствие с изискванията на действащото законодателство. При несъответствие между текстовете за верни се приемат данните в превода на български език.

§ 3. Заместник-председателят на комисията, ръководещ управление "Застрахователен надзор", и заместник-председателят на комисията, ръководещ управление "Осигурителен надзор", могат да изготвят образци на декларации и други стандартизирани документи във връзка с прилагането на наредбата.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 4. Първият изпит за признаване на правоспособност на отговорен актюер се провежда в срок 6 месеца от влизането в сила на тази наредба.

§ 5. Наредба № 14 от 2004 г. за реда и начина за лицензиране на актюери на пенсионноосигурителни дружества и на управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване (ДВ, бр. 46 от 2004 г.) се отменя.

§ 6. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.) Наредбата се приема на основание чл. 95, ал. 2, т. 5 и ал. 3 и чл. 97, ал. 6 от Кодекса за застраховането и чл. 122и, ал. 2, т. 5 и ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване и е приета с решение № 62-Н от 2.VIII.2006 г. на Комисията за финансов надзор.

§ 7. Комисията за финансов надзор дава указания по прилагането на наредбата.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 31 от 2006 г. за условията и реда за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актюер, за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, както и за формата на актюерската заверка, формата и съдържанието на актюерския доклад и на справките по Кодекса за застраховането и Закона за здравното осигуряване, които отговорният актюер заверява (ДВ, бр. 51 от 2008 г.)

§ 12. Дипломите, издадени от сдружение "Българското актюерско дружество" след приемане на сдружението за пълноправен член на Международната актюерска организация и преди влизане в сила на тази наредба, се признават за документ, удостоверяващ успешно положен изпит, проведен редовно по смисъла на чл. 13а.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 31 от 2006 г. за условията и реда за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актюер, за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, както и за формата на актюерската заверка, формата и съдържанието на актюерския доклад и на справките по Кодекса за застраховането и Закона за

здравното осигуряване, които отговорният актюер заверява
(ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 9.09.2013 г.)

.....
§ 25. Тази наредба влиза в сила на 9 септември 2013 г. с изключение на § 5 - 10, § 12, § 13, § 14, т. 2 и 3 и § 15, които влизат в сила от деня на обнародването на наредбата в "Държавен вестник".

§ 26. (1) Обстоятелства в регистъра на здравноосигурителните дружества по чл. 26 от Наредба № 15 от 2004 г. за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства могат да се вписват до получаване на лиценз за извършване на дейност по застраховане от здравноосигурителното дружество, съответно до приключване на производството по издаване на лиценз за сливане или вливане в застраховател или до приключване на ликвидацията или на производството по несъстоятелност на здравноосигурително дружество.

(2) Обстоятелствата, вписани в регистъра на здравноосигурителните дружества по чл. 26 от Наредба № 15 от 2004 г. за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства, се запазват.

§ 27. При необходимост от изчисляване на собствени средства, граница на платежоспособност или на технически резерви на здравноосигурително дружество наредбите по § 21 и 22 във вида им преди изменението и допълнението с тази наредба могат да се прилагат до датата на получаване на лиценз за извършване на дейност по застраховане от здравноосигурителното дружество, съответно до приключване на производството по издаване на лиценз за сливане или вливане в застраховател или до приключване на ликвидацията или на производството по несъстоятелност на здравноосигурително дружество.

§ 28. (1) Частичната правоспособност на отговорен актюер за здравно осигуряване, призната по реда на Наредба № 31 от 2006 г. за условията и реда за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актюер, за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, както и за формата на актюерската заверка, формата и съдържанието на актюерския доклад и на справките по Кодекса за застраховането и Закона за здравното осигуряване, които отговорният актюер заверява преди нейното изменение с тази наредба, се признава за частична правоспособност по застраховане за вида застраховка "Заболяване".

(2) В седемдневен срок от настъпването му обстоятелството по ал. 1 се отразява служебно в регистъра на лицата, които имат призната правоспособност на отговорен актюер по чл. 31 от Наредба № 15 от 2004 г. за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства.

.....
Приложение № 1

към чл. 21, ал. 1
(Доп. - ДВ, бр. 51 от 2008 г.,
изм., бр. 38 от 2016 г.,
в сила от 20.05.2016 г.)

Форма и съдържание на актюерския доклад
по чл. 97, ал. 2, т. 2 КЗ
ГОДИШЕН АКТЮЕРСКИ ДОКЛАД

Раздел I
Анализ и структура на застрахователния портфейл
към края на отчетната година

1. В аналитичен разрез (графичен или табличен вид) се посочват основните характеристики на застрахователния портфейл по видове застраховки и измененията през последните три отчетни години.

2. В графичен вид се представя структурата на застрахователния портфейл на база премиен приход по видове застраховки, за които застрахователят има издадено разрешение съгласно приложение № 1 към КЗ.

3. Оповестява се оперативният програмен продукт, от който са извлечени данните.

Раздел II

Анализ и структура на премиите по видове застраховки

Анализира се размерът на премиения приход за последните три години по видове застраховки, като се изследват тенденциите по отношение на:

- стойността на инкасовия коефициент (отношението на дължими и получени премии) и периода на просрочване на плащането на премиите от страна на застрахованите лица;
- вземанията от застрахователни брокери и агенти и периода на тяхното просрочване;
- съотношението между индивидуални и групови договори;
- премиения приход по канали на продажба;
- броя на застрахователните договори и застрахованите обекти;
- срока на договорите;
- предсрочно прекратените договори и върнатите премии.

Раздел III

Анализ и структура на разходите за изплатени

претенции по видове застраховки

1. По видове застраховки се анализират размерът и структурата на предявените искове и платените обезщетения и суми.

2. Разглеждат се развитието на щетите във времето (датата на настъпване на застрахователното събитие, на предявяване на претенцията и на нейното изплащане), както и тенденциите в броя и размера на щетите.

3. Анализират се плащанията по видове рискове, като се разглеждат честотата и тежестта на щетите.

4. Разглеждат се плащанията във връзка с поетите лимити на отговорност, като се анализират прехвърлените рискове на презастрахователи и възстановените обезщетения от презастрахователи с оглед вида на презастрахователните договори.

5. Сравняват се плащанията с калкулираните разходи за покриване на риска в застрахователно-техническите планове. Отчитат се резултатите от развитието на риска.

6. Дава се преценка на предприетите и необходимите мерки за прогнозиране и избягване на неблагоприятното развитие на рисковете.

Раздел IV

Анализ и структура на аквизиционните и административните разходи

1. Посочват се размерът и начинът на разпределение на разходите по видове застраховки.

2. Анализира се размерът на начислените, реално изплатени и отсрочени комисиони. Сравнява се размерът на изплатените аквизиционни и инкасови комисиони по видове застраховки с предвидения в застрахователно-техническия план размер, като при разлики се анализират причините. Посочва се относителният дял на изплатените комисиони спрямо премиения приход по видове застраховки с оглед структурата на премиения приход по канали на продажба.

При дългосрочни застраховки "Живот" се анализират размерът на първогодишните, второгодишните и еднократните комисиони, теглото на всеки вид комисиона в общата сума и относителният дял на всеки вид комисиона спрямо премиения приход.

Раздел V

Технически резерви

1. Анализ на образуванията към края на отчетната година технически резерви. Размер на брутните резерви и дял на презастрахователите в тях с оглед вида и условията на презастрахователните договори.

2. (Доп. – ДВ, бр. 51 от 2008 г.) Подробно описание на използваните методи за образуване на отделните видове технически резерви, в съответствие с глава шеста, раздел II от КЗ и Наредба № 27 от 2006 г. за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и на здравноосигурителните резерви (ДВ, бр. 36 от 2006 г.) (Наредба № 27).

Описанието на методите съдържа:

- особености и модификации;
- използвани базисни параметри и формули;
- информацията, въз основа на която са направени изчисленията;
- обосновка на направени експертни допускания и преценки;
- достатъчност на резервите – оценка на възможните неблагоприятни отклонения от образуванията технически резерви.

3. Изменения в размера на брутните технически резерви и дела на презастрахователите в тях с оглед промяна в обема на дейността на застрахователя, размера на отстъпените премии на презастрахователи, развитието на плащанията.

4. Сравнителен анализ на размерите на техническите резерви, определени по всеки отделен метод, посочен в Наредба № 27, в случаите, когато се предвижда възможност за прилагане на повече от един метод, и аргументирана обосновка за избор на прилагания метод.

5. Подробно описание на тенденциите в развитието на претенциите и тяхното предявяване във времето, предвид избора на статистически методи за образуване на резерва за възникнали, но непредявени претенции. Аргументирана обосновка на използваните методи за образуване на резерва за възникнали, но непредявени претенции по видове застраховки с оглед развитието на щетите по видове застраховки за достатъчно продължителен период от време.

6. Описание на валутата, в която са образувани техническите резерви с оглед валутата, в която са задълженията по застрахователните и презастрахователните договори, валутата, в която е договорена премията, и държавата, в която е разположен рискът.

7. Данни за размера на приходите и разходите при инвестиране на техническите резерви и реализираната доходност. Използваната в животозастраховането схема за разпределение на дохода от инвестиции на активите между застрахователя и застрахованите лица. Данни за използваната техническа лихва и разпределения през отчетната година доход по партидите на притежателите на полици.

8. Размер на техническия резултат по видове застраховки и частта от него, заделяна за образуване на запасен фонд. Представяне на мотивирана обосновка, в случай че не се образува запасен фонд по даден вид застраховка, съгласно чл. 6, ал. 3 от Наредба № 27. Анализ на използването на средствата от запасния фонд.

9. Коментар относно сигурността на данните и възможността за допускане на грешки и необходимостта от промяна на системата за събиране на данни за застрахователната статистика.

10. Необходимост от промяна на методите за образуване на техническите резерви.

Раздел VI

Анализ и проявление на рисковете

1. Анализират се рисковете по видове застраховки и отражението им върху плащанията и застрахователните резерви.

2. Отчитат се презастрахователните рискове и влиянието им върху портфейла.

3. Определя се общият ефект от въздействие на рисковете (печалба или загуба) по видове застраховки, като се анализират брутният резултат, резултатът за презастрахователя и участието на застрахователя в него.

4. Анализират се тенденциите в развитието на коефициента на щетимост, коефициента на разходи и комбинирания коефициент (сбора от предходните два) по видове застраховки.

5. Отразяват се приетите мерки за предпазване от техническите рискове.

6. Изразяват се мотиви за промяна на методите за оценка на рисковете, на общите условия, тарифите и застрахователно-техническите планове, както и на презастрахователната политика.

Раздел VII

(Изм. – ДВ, бр. 38 от 2016 г., в сила от 20.05.2016 г.)

Анализ на платежоспособността на застрахователите без право на достъп до единния пазар

Описват се съставните елементи на фактическата платежоспособност (собствени средства, намалени с нематериалните активи, отчетени по баланса) и необходимата платежоспособност, изчислена по методите, определени с Наредба № 51 от 28.04.2016 г. за собствените средства и за изискванията за платежоспособност на застрахователите, презастрахователите и групите застрахователи и презастрахователи, като се анализира резултатът, получен по различните методи.

Раздел VIII

Независима оценка на активите и пасивите и финансовото състояние на застрахователя

Прави се преглед и актюерска оценка на съответните позиции от баланса на застрахователя и се отчита тяхното влияние върху финансовото състояние и промените му през отчетната година.

Приложение № 2

към чл. 21, ал. 2

(Изм. – ДВ, бр. 51 от 2008 г.,
отм., бр. 66 от 2013 г.,
в сила от 9.09.2013 г.)

Приложение

към чл. 22, ал. 4

(Изм. – ДВ, бр. 51 от 2008 г.,
отм., бр. 66 от 2013 г.,
в сила от 9.09.2013 г.)